

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 198/2011-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. júla 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť P., J., zastúpeného advokátom JUDr. I. J., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 5/2010 zo 14. decembra 2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 193/2009 zo 17. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 5/2010 zo 14. decembra 2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 193/2009 zo 17. marca 2010 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 5/2010 zo 14. decembra 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. P. finančné zadost'učinenie n e p r i z n á v a .

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť P. trovy konania v sume 77,29 € (slovom sedemdesiatsedem eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. I. J., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 198/2011-09 z 3. mája 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 5/2010 zo 14. decembra 2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 193/2009 zo 17. marca 2010.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril najvyšší súd podaním zo 6. júna 2011, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 9. júna 2011. Vo vyjadrení najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza:

«Podľa sťažovateľa najvyšší súd porušil jeho ústavné práva a práva zaručené Dohovorom tým, že neakceptoval jeho námietku, že rozhodnutie Krajského súdu v Prešove v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Prešove je nepreskúmateľné, odporujúce zákonu, a

teda že v danom prípade bola zo strany súdu odňatá účastníkovi možnosť konať pred súdom, čo zakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.

Rozhodnutie, ktorým dovolací súd odmietol dovolanie, nie je podľa sťažovateľa ústavne akceptovateľné. Najvyšší súd sa totiž nedostatočne zaoberal námietkami sťažovateľa, ktorými poukázal na nepreskúmateľnosť rozsudku Krajského súdu v Prešove v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Prešove. Porušenia, na ktoré bolo v podanom dovolaní poukávané, sú triviálnymi, základnými porušeniami zákona, ktorými sa mal najvyšší súd zaoberať. V odôvodnení Uznesenia najvyššieho súdu absentuje, prečo najvyšší súd neakceptoval námietky sťažovateľa na nepreskúmateľnosť rozhodnutia, ktorá je takou vadou rozhodnutia, ktorá spôsobuje odňatie možnosti účastníka konania účelne sa brániť, čím sa mu odníma možnosť konať pred súdom. Podľa sťažovateľa je daná prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p. a rozhodnutie o odmietnutí dovolania najvyšším súdom nemá oporu v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu.

Najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 7 Cdo 5/2010 zo 14. decembra 2010 odmietol dovolanie sťažovateľa z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný.

Najvyšší súd skúmal prípustnosť dovolania v danej veci a dospel k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa žiadnu z možností prípustnosti dovolania podľa § 238 Občianskeho súdneho poriadku (dovolanie smerovalo proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa). Následne sa sústredil na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska väd uvedených v § 237 Občianskeho súdneho poriadku a s prihliadnutím na obsah dovolania sa osobitne zaoberal vadou konania podľa § 237 písm. 1) Občianskeho súdneho poriadku (odňatie možnosti účastníka konať pred súdom). Najvyšší súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a odmietol dovolanie ako neprípustné - nemohol teda pristúpiť k skúmaniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom a zaoberať sa otázkou, či boli alebo neboli splnené podmienky pre zrušenie rozhodnutí nižších súdov.

Tento záver je v súlade s rozsudkom najvyššieho súdu uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 111/1998 (rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997), v zmysle ktorého

„konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. V zmysle tohto rozhodnutia neskúmateľnosť súdnych rozhodnutí nezakladá prípustnosť dovolania, lebo nejde o procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.

Na záver je však treba uviesť, že otázka, či nepreskúmateľnosť namietaného súdneho rozhodnutia zakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. nie je v súčasnosti posudzovaná senátmi najvyššieho súdu jednotne a niektoré senáty najvyššieho súdu sa vo svojej rozhodovacej činnosti odchyľili od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 111/1998. Zároveň však pripomínam, že posudzovanie prípustnosti dovolania by malo závisieť výlučne od objektívnych okolností. Založenie prípustnosti dovolania na základe nepreskúmateľnosti namietaného rozhodnutia je ale otázkou subjektívnou a závisí od konkrétnych okolností jednotlivého prípadu.

Rozhodnutie ústavného súdu v danej veci bude preto pre rozhodovaciu prax najvyššieho súdu nanajvýš prospešným judikátom.»

K sťažnosti sa vyjadril aj krajský súd podaním z 24. mája 2011, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 6. júna 2011. Vo vyjadrení uviedol:

„Výsledkami vykonaného dokazovania bolo nepochybne preukázané, že žalobkyňa osvedčením o dedičstve z 30. 05. 2005, sp. zn. 26 D 1242/2005, nadobudla do svojho vlastníctva po poručiteľovi - nebohom otcovi J. G., zomrelom dňa..., majetkový podiel u žalovaného vo výške 238 704 Sk (č. 1. 67 spisu). Nebohý otec žalobkyne ako osoba oprávnená podľa § 14 písm. b) zákona č. 42/1992 Zb. sa nestal účastníkom právnickej osoby a nebol podnikateľom v zmysle ustanovenia § 13 ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb. v znení zákona č. 264/1995 Z. z., preto nastupoval pri nakladaní s majetkovým podielom postup podľa § 13 ods. 3 zákona, podľa ktorého sa mu môže vydať majetkový podiel v plnej výške po 7 rokoch od schválenia transformačného projektu.

Transformačný projekt bol v prípade žalovaného schválený 05. 12. 1992. Žalovaný ako to vyplýva z listinného dôkazu v registri členov a oprávnených osôb akceptoval otca žalobkyne J. G. ako osobu oprávnenú v zmysle § 14 písm. b) zákona č. 42/1992 Zb. a preto

mu vydal registračný list č. 38, v ktorom zároveň vyčíslil výšku jeho majetkového podielu na výmeru 12,7 ha vnesenej pôdy sumou 238 704 Kčs (č. 1. 5 spisu).

Žalovaný si nesplnil svoju povinnosť danú mu ustanovením § 17b ods. 2 zákona č. 264/1995 Z. z., t. j. vydať družstevné podielnické listy najneskôr do 30. 06. 1996. Je nepochybne, že nárok otca žalobkyne bol u žalovaného uplatnený včas. Svedčí tomu register členov a oprávnených osôb, vypracovaný dňom 20. 01. 1993 (č. 1. 5) ako aj list žalovaného zo dňa 09. 03. 2005 zaslaný otcovi žalobkyne (č. 1. 7 spisu). Týmto listom žalovaný vyzval otca žalobkyne ako osobu oprávnenú, ktorej za vyčíslený majetkový podiel z transformácie družstva neboli vydané družstevné podielnické listy (ďalej len DPL), aby oznámil číslo účtu cenných papierov do 20. 04. 2005. Keďže J. G. bol už v čase doručovania listu nebohý, list z 09. 03. 2005 prevzala žalobkyňa, ktorá okamžite začala komunikovať so žalovaným a tento s ňou následne konal ako s osobou oprávnenou. Žalobkyňa listom z 23. 05. 2005 požiadala žalovaného o vydanie DPL s tým, že číslo účtu oznámi po skončení náhradného dedičského konania po nebohom J. G. (č. 1. 8 spisu).

Listom z 09. 03. 2005 žalovaný oznámil súdnemu komisárovi JUDr. M. P., N., P., že výška majetkového podielu neb. J. G. je 12,7 ha pôdy v hodnote 238 704 Sk. Zdokladovaná pôda je na výmeru 3,7242 ha pôdy (č. 1. 68 spisu). Listom z 08. 02. 2006 žalovaný oznámil žalobkyňi, že výška majetkového podielu po nebohom otcovi J. G. predstavuje len výmeru 3,7242 ha pôdy, pričom výška majetkového podielu sa odvíja len od zdokladovanej výmery pôdy po nebohom J. G. (č. 1. 9 spisu).

Žalobkyňa sa v predmetom konaní domáha zaplatenia majetkového podielu v peniazoch. Žalobu pokiaľ ide o formu uspokojenia jej nároku v priebehu konania nemenila. Odvolací súd je toho názoru, že základ žalobkyňou uplatňovaného nároku bol v konaní nepochybne preukázaný. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že už zákon č. 264/1995 Z. z. doplňoval a konkretizoval práva oprávnených osôb spojených s ich majetkovými podielmi z transformácie, nerobil to však bez ohľadu a bez náväznosti na dovedy platnú právnu úpravu usporiadania majetkových vzťahov do transformácie.

Do siedmej časti zákona č. 42/1992 Zb. (záverečné ustanovenia) zaradil ustanovenie § 33c ods. 1, podľa ktorého družstvo, ktoré nevydalo podielnické listy oprávnenej osobe podľa § 17a ods. 1 a § 17b ods. 2 je povinné podielnické listy vydať do 31. 05. 2005. Žalovaný žalobkyňi podielnické listy nevydal, avšak uplynutím lehoty (31. 05. 2005)

nezaniklo právo žalobkyne ako oprávnenej osoby na zaplatenie pohľadávky predstavujúcej majetkový podiel vypočítaný podľa § 9 ods. 7 zákona č. 42/1992 Zb.

Ako vyplýva z obsahu spisu žalovaný v zmysle novelizácie ustanovenia § 33c citovaného zákona vyzval J. G. (nevedel o skutočnosti, že tento je už nebohý) ako osobu oprávnenú, ktorej za vypočítané majetkové podiely neboli z transformácie družstva vydané DPL, aby oznámil číslo majiteľského účtu cenných papierov (č. 1. 7 spisu). Žalobkyňa od zaslania tohto listu okamžite začala so žalovaným komunikovať. Svedčia o tom listy zaslané žalobkyňou žalovanému nachádzajúce sa v spise, ktorých doručenie žalobkyňa žalovanému aj preukázala predložením podacích lístkov na pošte (č. 1. 49 spisu). Ide o listinné dôkazy: žiadosť žalobkyne o vydanie DPL odoslaná na pošte 25. 05. 2005, oznámenie o skončení dedičského konania, zásielka odoslaná na pošte 31. 05. 2005, a oznámenie o zriadení účtu majiteľa cenných papierov, list odoslaný na pošte 06. 06. 2005.

Tiež z listov zaslaných žalovaným žalobkyňi až do začatia súdneho konania vyplýva, že žalovaný nikdy žalobkyňu nespochybňoval ako osobu oprávnenú a priebežne ju ubezpečoval a uisťoval, že jej vydá DPL. Až v konaní pred súdom začal žalobkyňu spochybňovať ako osobu oprávnenú, tiež spochybňoval výšku majetkového podielu vypočítaného podľa § 9 ods. 7 zákona č. 42/1992 Zb.

Novela zákona č. 42/1992 Zb. vykonaná zákonom č. 3/2005 Z. z. vo svojom záverečnom ustanovení § 33d ods. 1 poskytuje tej skupine oprávnených osôb, ktoré si u P. uplatnili svoje nároky na vydanie majetkového podielu do 29. 02. 1996 osobitné postavenie, ktoré spočíva v tom, že majetkové podiely vypočítané podľa § 9 ods. 7 sa 01. 06. 2005 stávajú pohľadávkou oprávnenej osoby, ktorú je družstvo povinné uspokojiť do 31. 08. 2005.

Preto okolnosti uvádzané navrhovateľom v ústavnej sťažnosti považujeme za nedôvodné a predmetnú sťažnosť navrhujeme zamietnuť.“

K vyjadreniu najvyššieho súdu a krajského súdu zaujal stanovisko právny zástupca sťažovateľa podaním zo 6. júna 2011, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 9. júna 2011. V podaní okrem iného uviedol: «Krajský súd v Prešove vo svojom stanovisku zotrval na svojom právnom názore prezentovanom v rozsudku sp. zn. 3 Co 193/2009, pričom ani v doručenom podaní nedal vysvetlenie k namietaným otázkam, uvedeným v ústavnej sťažnosti,

predovšetkým otázku výpočtu majetkového podielu, ktorý nebol vypočítaný v zmysle § 17 zák. č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách (ďalej len „zákon“), rovnako tak aj stanovisko k zrejmej nesprávnosti, keď právny predchodca žalobkyne si u žalovaného prihlásil výmeru pôdy aj za svojich súrodencov, aj keď na to nebol oprávnený. Rovnako tak nie je zodpovedaná otázka, ako môže družstvo ako emitent porušiť povinnosť vydať podielnické listy, ak mu žalobkyňa nepredložila údaje potrebné na označenie účtu majiteľa cenných papierov a jeho zapísanie v predpísanej evidencii.

Preto vyjadrenie Krajského súdu v Prešove nie je možné akceptovať.

Pokiaľ ide o stanovisko Najvyššieho súdu SR, poukazujeme na jeho záver, v ktorom súd konštatuje prospešnosť rozhodnutia Ústavného súdu pre rozhodovaciu prax v otázke či nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia zakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., ktorá v súčasnosti nie je posudzovaná jednotne. K tomuto stanovisku Najvyššieho súdu sa pripájame.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom príslušného spisového materiálu (súdneho spisu okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania a zberným spisom najvyššieho súdu) dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého ochrany sa fyzická osoba alebo právnická osoba domáha, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Otázku, či konanie rešpektovalo princípy uvedené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, posudzuje ESLP so zreteľom na „osobitné okolnosti prípadu“ posudzujúc konanie ako celok.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis napr. I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie ustanovení príslušných právnych predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Článok 6 ods. 1 dohovoru tiež zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná

odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 20 C 193/08 ako žalovaný. Žalobkyňa sa v ňom „domáhala vyplatenia pohľadávky z titulu zdedeného majetkového podielu v družstve, ktoré jej nevydalo družstevný podielnický list“ na základe zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 42/1992 Zb.“). Okresný súd jej žalobe vyhovel rozsudkom sp. zn. 20 C 193/08 z 8. septembra 2009 a uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť jej požadovanú sumu s prísl. a trovy konania.

Proti rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil rozsudkom sp. zn. 3 Co/193/2009 zo 17. marca 2010. Proti rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd odmietol ako neprípustné bez toho, aby sa zaoberal jeho námietkami uvedenými v dovolaní.

Sťažovateľ vidí porušenie svojich práv najprv v tom, že všeobecné súdy žalobkyni priznali majetkový podiel, ktorý nebol riadne vypočítaný v zmysle § 17 citovaného zákona a na základe znaleckého posudku. Takisto v danom prípade vôbec neskúmali kritériá na stanovenie výšky majetkového podielu podľa § 7 ods. 2 a 3 zákona č. 42/1992 Zb. a žalobkyňa nepreukázala v ustanovenej zákonnej lehote dostatok pôdy, odpracovaných rokov a ostatného majetku na hodnotu uplatňovaného nároku, „hoci zákon jednoznačne ustanovuje, že ak vypočítaný majetkový podiel, sa stane pohľadávkou, družstvo upraví jej

hodnotu podľa následnej zmeny hodnoty jeho čistého imania podľa transformačného projektu a pri jej vysporiadaní vychádza zo štruktúry svojho hmotného a finančného majetku. Súd nemôže zaviazať na peňažné plnenie z majetkového podielu, ak zákon stanovuje, že majetkový podiel je hodnota v štruktúre majetku družstva. Je preukázateľné, že žalobkyňa nezdedila družstevný podielový list, ktorý by presne definoval hodnotu, ale zdedila majetkový podiel a výpočet podielu v štruktúre majetku nebol nikým prepočítaný v súdnom konaní, a teda aj priznanie toto nároku konajúcimi súdmi je nezákonné a nepreskúmateľné.

Oba súdy sa tiež nevysporiadali s pochybnosťami a to, že v čase vydania registračného listu právny predchodca žalobkyne, J. G., osvedčil, resp. neosvedčil svoje vlastníctvo k nehnuteľnostiam. Je preukázateľné, že nebohý J. G. žalovanému neosvedčil svoje vlastníctvo k nehnuteľnostiam a k ostatnému majetku družstva, s výnimkou odpracovaných rokov. Samotný zákon umožňoval oprávneným osobám prihlásiť si určité právne nároky, ktoré neskôr museli tieto osoby preukazovať, a to v súlade s ust. § 1 zák. č. 565/1992 Zb. najneskôr do 31. 12. 1995.“

Sťažovateľ v dovolaní vyvodzoval prípustnosť dovolania z dôvodu, že mu postupom všeobecných súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a namietal nesprávne právne posúdenie veci všeobecnými súdmi podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP. Podľa jeho názoru najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí nemal dovolanie odmietnuť, ale zamietnuť, ak dospel k záveru, že rozhodnutia oboch nižších súdov sú správne, a toto rozhodnutie mal aj riadne odôvodniť a vysporiadať sa s jeho námietkami uvedenými v dovolaní. Preto tvrdí, že rozhodnutie najvyššieho súdu je arbitrárne a ústavne neakceptovateľné, porušujúce „základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces“.

Najvyšší súd sa mal podľa sťažovateľa zaoberať nielen procesnou stránkou veci, ale posúdiť aj namietané právne posúdenie veci, keď súd prvého stupňa a následne aj odvolací súd nesprávne aplikovali zákon č. 42/1992 Zb. a ďalšie zákony, ktoré ho novelizovali, keď „napriek oneskorenému predloženiu údajov potrebných na označenie účtu majiteľa cenných papierov, tvrdili, že majetkový podiel žalobkyne sa stáva pohľadávkou voči družstvu“.

Sťažovateľ tvrdí, že nie je ani možné použiť postup podľa § 33d ods. 1 zákona č. 42/1992 Zb., pretože toto ustanovenie predpokladá, že do 31. mája 2005 sťažovateľ síce mal povinnosť vydať podielnícky list, ale nie v prípade, ak oprávnená osoba nepredloží požadované údaje (§ 33c ods. 2). Po 31. máji 2005 už sťažovateľ povinnosť vydať podielnícké listy nemal, preto nemohol porušiť povinnosť tieto cenné papiere vydať, a keďže neporušil svoju povinnosť, nemohol sa majetkový podiel žalobkyne stať pohľadávkou voči nemu.

Sťažovateľ napokon tvrdí, že *„napriek logickému výkladu ustanovenia zákona o vydávaní podielníckych listov, konajúce súdy dospeli k opačnému záveru, ktorý sa prieči uvedenému výkladu zákona...“*, a nevykonali *„ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, čím sú uvedené rozsudky zmätočné, čo je v rozpore s ust. čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“*.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Každý má právo, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna norma. Všeobecný súd by nemal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení nekoherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. (I. ÚS 243/07).

Ústavný súd po preskúmaní rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutí všeobecných súdov konštatuje, že námietky sťažovateľa považuje za plne opodstatnené, hoci najvyšší súd vo svojej judikatúre prezentovanej vo vyjadrení k sťažnosti uvádza, že dôvod nepreskúmateľnosti rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237

písm. f) OSP, ale na druhej strane sám priznáva, že jeho judikatúra v tomto smere nie je jednotná a závisí od konkrétnych okolností daného prípadu.

Ústavný súd konštatuje, že v danej veci sa prikláňa k tým právnym názorom najvyššieho súdu (napr. v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 254/2008 zo 14. júla 2009), že *„Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f) O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva“*, a tiež sa ústavný súd stotožňuje s tou judikatúrou najvyššieho súdu, že aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP (rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005 z 27. apríla 2006 a sp. zn. 4 Cdo 25/2007 z 30. septembra 2008).

Povinnosť súdu rozhodnutie náležite v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 OSP odôvodniť je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa vysporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnených nárokov, ako aj so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP.

Sťažovateľ podľa názoru ústavného súdu opodstatnene v dovolaní namietal, že krajský súd mu odňal reálnu možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP a vec

nesprávne právne posúdil. Ide o vadu konania, ku ktorej dovolací súd musí vždy prihliadať (§ 242 ods. 1 OSP) a pre ktorú musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP najvyšší súd mal vec právne vecne posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil aj správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval.

K tomu ústavný súd poznamenáva, že jednou z hlavných príčin prijatia zákona č. 42/1992 Zb. bola potreba odstrániť deformáciu majetkových vzťahov medzi družstvami a ich členmi a ďalšími fyzickými osobami, ktorá sa vytvorila v predchádzajúcom spoločenskom systéme.

Zákon č. 42/1992 Zb. určoval okrem iného spôsob úpravy majetkových vzťahov a vyporiadanie majetkových nárokov v družstvách, spôsob prispôbenia vnútorných právnych pomerov družstva Obchodnému zákonníku a spôsob premeny družstiev na iné podnikateľské formy a súlad niektorých jeho ustanovení s ústavou riešil aj ústavný súd (rozhodnutie PL. ÚS 6/1996 zo 16. júna 1997 zverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, čiastka 97, pod č. 218/1997). Tento zákon na začiatku ani nedefinoval majetkové podiely ako pohľadávku oprávnených osôb voči transformovanému družstvu a jeho zámerom bolo najmä nepriznať oprávneným osobám nárok na zaplatenie finančnej náhrady.

Po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 5/2010 zo 14. decembra 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 193/2009 zo 17. marca 2010 a dôvodov sťažovateľa uvedených v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu je možné kvalifikovať ako nezlučiteľné s obsahom práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Tieto skutočnosti viedli ústavný súd k výroku, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Cdo 5/2010 zo 14. decembra 2010 (v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn.

3 Co 193/2009 zo 17. marca 2010) porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu základného práva a práva sťažovateľa bolo potrebné nielen napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie.

Najvyšší súd bude po zrušení svojho rozhodnutia pri posudzovaní prípustnosti dovolania musieť vychádzať najmä z dôvodovej správy zákona č. 42/1992 Zb. a neskôr aj z jeho noviel (napr. zákona č. 264/1995 Z. z., ktorý nahradil právo na majetkový podiel a s ním spojený nárok na vydanie tohto podielu majetkovým právom k podielníckemu listu ako cennému papieru, ktoré má úplne iný obsah ako právo na majetkový podiel, a výrazne zmenil právne pomery medzi transformovanou právnickou osobou a oprávnenou osobou v neprospech oprávnenej osoby, a to bez súhlasu tejto osoby) a potom právne posúdiť, či krajský súd v konaní o zaplatenie majetkového podielu urobil ústavne súladný výklad týchto právnych predpisov, a takisto v opätovnom rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa bude jeho úlohou riadne a zrozumiteľne vysporiadať sa so všetkými námietkami sťažovateľa uvedenými v dovolaní v relevantnom skutkovom a právnom odôvodnení rozhodnutia reagujúc najmä na nepresvedčivé odôvodnenie, a tým aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia krajského súdu. V ďalšom postupe je najvyšší súd pritom viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí.

V súlade s § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde sa ústavný súd tiež zaoberal žiadosťou sťažovateľa o priznanie finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ požadoval finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd však finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nepriznal, pričom vychádzal z toho, že okrem vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa sa v tomto konaní náprava dosiahne najmä zrušením napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a vrátením veci na ďalšie konanie.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ žiadal úhradu trov konania v sume 77,29 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená náhrada trov konania nepresahuje sumu vypočítanú ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Táto suma neodporuje vyhláške, preto trovy právneho zastúpenia boli priznané v požadovanej sume. Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júla 2011